

סימן יח

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים

בפ' יתרו (יע, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וגו'. בשם מרן הגר"מ הלוי שליט"א. וז"צ מהו הפירוש ממלכת כהנים. וכתב בפירוש רבנו אברהם בן הרמב"ם וז"ל, ופירוש "ממלכת כהנים", שהכנה של כל עדה הוא המנהיג שהוא הנכבד שלה והדוגמה שלה, שאנשי העדה ילכו בעקבותיו וימלאו את הדרך הישר על ידו, ואמר תהיו אתם בשמירת תורתו מנהיגי העולם, היחס שלכם אליהם כהחס הכהן אל עדתו, ילכו העולם בעקבותיהם ויהיו מחקים את מעשיכם ויתהלכו בדרכיכם, זה טעם שקבלתי בפירוש מקרא זה מן אבא מרי ז"ל ע"כ.

והיינו דמיייתי בשם הרמב"ם ז"ל פירוש ממלכת כהנים, דהרי פירש"י ממלכת כהנים שרים ע"כ, וא"כ כמו שכהני ומנהיגי הדור, אנשי העדה ילכו

בעקבותיהם וימלאו דרך הישר על ידיהם, כמו"כ יהיו כלל ישראל כלפי שאר האומות, וילכו העולם בעקבות ישראל. ואח"כ כתב רבנו אברהם בן הרמב"ם וז"ל, ומה שנראה לי זו שהכוונה זו שתהיו לי מלכים על העולם ומנהיגים להם, ומי שיחקה את שלמותכם תהיו לו כהנים, ואם לא יחקה צרלון נפשו תמריצוהו בשליחות משה בחרב לאמונת האמת באלוהותי ועבודתי, רצוני בזה אמונת היחוד ושצד מצות שהם חייבים בהן כמו שביארה הקבלה ע"כ. ומקורי הוא מהרמב"ם פ"ח ממלכים ה"י דכתב וז"ל, וכן לזה משה רבינו מפי הגבורה לכופ אל כל צאי העולם לקבל מצות שנלעוו בני נח וכל מי שלא יקבל יכרג ע"כ. וי"ל דהמקור של הרמב"ם כאן בפסוק "ממלכת כהנים", שנא' דיש כח וחיוצ לכופ את כל צאי העולם לקבל ז' מצוות, ואם לא יקבל יכרג עכ"ד. ושפח"י.

סימן יט

בענין שמיעת אומות העולם בעשה"ד

בפ' יתרו (כ, יע) ויאמר ד' אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. ותניא במכילתא "אתם ראיתם" הפרש צין האדם רואה צין שאחרים משיחין לו כשאחרים משיחין לו פעמים לצו חלוק אבל כאן אתם ראיתם.

ר' נתן אומר אתם ראיתם למה נאמר לפי שהוא אומר (תהלים קלח) יודוך ד' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך, יכול כשם ששמעו כך ראו, תלמוד לומר אתם ראיתם אבל לא ראו אומות העולם ע"כ, ופלוגתאם נריך ביאור.

ונראה לומר בזה, דהנה בקידושין דף ל"א דרש עולא רבב אפיחחא דבי נשיאכ מאי דכתיב יודוך ד' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיק, מאמר פיק לא נא' אלא אמרי פיק, בשעכ שאמר הקצ"ה אנכי ולא יחי' לך אמרו אוכ"ע לכבוד עלמו הוא דורש, כיון שאמר כדד את אנכי ואת אמך חזרו וכו' וכו' למאמרות הראשונות ע"כ. ושמעתי בשם מרן הגר"מ שליט"א שאמר בזה, דלכאורה לא שרתכ אז נצואכ רק על ישראל ולא על אוכ"ע, וא"כ האך שמעו עש"ד מפי הקצ"ה, דשעכ שאמר הקצ"ה אנכי ולא יחי' לך אמרו לכבוד עלמו הוא דורש, וע"כ דבאמת לא שמעו גוף הדברות מהקצ"ה עלמו, אלא שמעו מאחרים שאמרו להם. אכן הראה במחזור ויטרי צפי' של דברות סי' רפ"ח (עמ' 320) שכתב וז"ל, וכן נמלא האגדה וכו' וכדבור הי' יולא והולך צארן כאדם שהולך צארן, ומתהפך בדבר לשצעים לשון שכל העולם שומעין זו, שנא' יודוך ד' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיק ע"כ. [ויטוי' במדרש שה"ש הו"י ר"א גרינוכט פ' א' פסוק ז' וז"ל, והי' הקול יולא מתוך שבעה מחילות וכו' אח"כ נחלק הקול לשבעה קולות, ושבעה קולות נחלקו לשצעים לשונות, והיו אוכ"ע שומעים את הקולות כל א' וא' בלשונו, כדא הוא דכתיב יודוך ד' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיק ע"כ. וע' בתנחומא פ' שמות אות כ"ה וחנ"י שמות אות כ"ז ושמור"ר (ה, ט) וכל העם רואים את הקולות, מכו את הקולות, אלא שהי' הקול נחלק לשבעה קולות, ומשבעה לשצעים לשון. ולמכ שצעים לשון כדי שישמעו כל האומות ע"כ. וצגמ' שבת דף פ"ח א"ר יוחנן מאי דכתיב ד' יתן אומר המצטרות

נצא רב, כל דיבור ודיבור שילא מפי הגבורה נחלק לשצעים לשונות וכו' ע"כ. וא"כ באמת שמעו גוף הדברות מהקצ"ה עלמו, וע"ז טעמו לכבוד עלמו הוא דורש עכ"ד.

אכן איתא בזבחים דף קטז כתנאי וישמע יתרו מה שמועה שמע וצא וכו' ר"א כמודעי אומר מתן תורה שמע וצא, שכשניחנה תורה לישראל הי' קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה וכו', נתקבצו כולם אלל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול הכמון אשר שמענו שמא מבול בא לעולם כו', אמר להם חמדק עוצה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אללו חתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וציקש ליתנה לבניו שנא' ד' עוז לעמו יתן וכו' ע"כ. ומשמע דבאמת אומות העולם לא שמעו גוף הדברות מהקצ"ה עלמו, רק שמעו קול הכמון ותו לא, ודלא כהמדרשים הנ"ל דנחלק לשצעים לשונות, ושמעו גוף הדברות עלמו.

ולפי"ז י"ל דח"ק ס"ל כר"א כמודעי שאומות העולם לא שמעו גוף הדברות מהקצ"ה עלמו, וממילא דריש מאתם ראייתם הפרש יש בין שאדם רואה בין שאחרים משיחין לו, אבל ר' נתן סובר כמדרשים דילפינן מיודוך ד' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיק, שאוכ"ע שמעו גוף הדברות עלמן מהקצ"ה, וא"כ ס"ד כשם ששמעו הדברות כך ראו, דהרי כתיב רואים את הקולות, תלמוד לומר אתם ראייתם, רק ישראל ראו הדברות, אבל אומות העולם לא ראו, וכמש"כ.

והנה בספרי פי' האזינו פיסקא ח' ד"א
ימלאכו בארץ מדבר אלו ישראל
וכו' וצתוכו ילל ישימון במקום הדרות
במקום הגייסות במקום ליסעות יסוצנכו
לפני הר סיני וכו' יצונכו בעשרת הדברות
מלמד שהי' הדיבור יולא מפי הקצ"ה והיו
ישראל מסתכלים בו ויודעים כמה מדרשים
יש בו וכמה הלכות יש בו וכמה קלים
וחמורים יש בו וכמה גז"ש יש בו ע"כ. וי"ל
צוה, דהרי שמיעת אזה"ע הי' רק כדי
שידעו מה שניתן לישראל, וכמו צקריעת ים
סוף שידעו כל העולם שהשי"ת עושה נסים
לישראל, אבל לא לשם לימוד כלל, משא"כ
בישראל הרי הי' שמיעה ורואה של לימוד,
דנלטו על קיום הדברות, וממילא הי'
הדיבור יולא מפי הקצ"ה והיו ישראל
מסתכלים בו ויודעים כמה מדרשים
והלכות וק"ו וגז"ש יש בו, אבל זהו לא הי'

נוגע לשמיעת אזה"ע כלל, דאללם רק הי'
שמיעה לידע בחירת הקצ"ה בישראל ולא
לשם לימוד, ומש"ה כתיב אחס ראיתם, רק
ישראל ראו הדברות, אבל אזה"ע לא ראו,
וכמש"כ.

וי"ל עוד צביאור הדבר שאזה"ע לא ראו
— הדברות, דהרי על מה דכתיב צפי'
יחרו (כ, עו) וכל העם רואים את הקולות,
יעוי"ש במכילתא ופרקי דר"א פרק מ"א
דקאי על הדברות, וצמדרש לקח טוב ופי'
רבינו מיוחס כ' רואים כמו מציינים, ורבו
צחיי ופי' רקאנטי פי' רואים כמו משיגים
או צמראכ הנצואה, וכן פי' הרמב"ם
צמורה נצוכים ח"א פרק מו ע"ש, וא"כ
אזה"ע דמופקעים מתורה שצ"פ ונצואה,
ע"כ רק שמעו ולא ראו, וכמש"כ.

סימן ב

בענין סידור נתינת פרשיות התורה

— א —

בר"פ משפטים (כא, א) ואלה המשפטים
אשר תשים לפניכם. ופירש"י וז"ל,
ואלה המשפטים כל מקום שנא' אלה פסל
את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים,
מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני וכו',
אשר תשים לפניכם, אמר לו הקצ"ה למשה
לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק
וההלכה צ' או ג' פעמים עד שתהא סדורה
צפיהם כמשנחה, ואיני מטריח עצמי
להציגם טעמי בדבר ופירושו, לכך נא' אשר
תשים לפניכם, כשלחן הערוך ומוכן לאכול

לפני האדם ע"כ. והקשה האור החיים
דז"ל במכילתא, ואלה המשפטים, ר'
ישמעאל אומר אלו מוסיפין על העליונים
מה עליונים מסיני אף תחתונים מסיני.
ר"ע אומר ואלה המשפטים למה נא' לפי
שהוא אומר וכו' אין לי אלא פעם אחת
מנין שנה וכו' יכול למדין ולא שוין ח"ל
שימה צפיהם יכול שוין ולא יודעין ח"ל
ואלה המשפטים וגו' ערכם לפניכם כשלחן
ערוך ע"כ. ולכאורה לשיעתייכו אזלי,
דחניא צתגיגה (ו.) וסוטכ (לז:) וחנחיס
(קטו:) ר' ישמעאל אומר כללות נא' צסיני